రామారావ్

పురాణం సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

అనుభవం లేకపోవడం వలన తప్పులు చేస్తారు. అలా తప్పులు చేసుకుంటూ పోవడమ్ దాన్నే అనుభవమనే పెద్ద పేరు పెట్టి పిలుచుకుంటారు. అదే జీవితం_రాజుకి రోజంతా చిరాగ్గా వుంది_ అలా పైకి దువ్వుకోవద్దని చెప్పినా సీతారామారావు వినిపించుకోలేదు. ఎగదువ్వగా ఎగదువ్వగా తలంతా వూడిపోయి బట్టతల వచ్చేస్తుందని రాజేశ్వరికీ భయం! దువ్వెనతో పనిలేని భర్తను వూహించుకోవడానికే కంపరంగా వుంది రాజుకి. సీతారామారావు రెండు మూడు రోజులు గడ్డంచేసుకోకుండా వుంటే, కాస్త నలిగిన బట్టలు వేసుకుంటే అదో మూడ్‌లో అదో రకంగా నచ్చుతాడు రాజుకి. మరి ఏరోజు కారోజు ఇస్త్రీ మడతలు నలగకుండా డ్రెస్ చేసుకునే మనాళ్ళ టైలర్స్ డమ్మీలా షోబాయిస్‌లా వుంటాడుగాని నిజరూపు కాస్త కేర్‌లెస్‌గా వుంటేనే వస్తుంది. బూట్సు సాక్స్ వేయకుండా చెప్పులు, లోపల బనీను వేయకుండా షర్టు, పైగుండీలు కాస్త వదిలేస్తే, షర్టు కొంచెం లూజుగా వుండి పొడుగు చేతులు కాస్త పైకి మడిస్తే సీతారామారావు కూడా అందంగానే వుంటాడు. మగాడికి కాజువల్ లుక్ అందమిస్తుంది. తెచ్చిపెట్టుకున్న అలంకారాలూ డాబులు మగాళ్ళకి అందమివ్వవు అని రాజు నిశ్చితాభిప్రాయం లేక అంచనా.

'మీ వారికి బోడిగుండు వచ్చేస్తూందోయ్!' అని తన క్లాస్‌మేట్ సుజాత వుడికించినప్పటి నుంచి అతని క్రాపును చూడగానే మండిపోతోంది రాజేశ్వరి. అతనికి బట్టతల వచ్చేస్తూన్నట్లు, అటువంటి మగనితో తను షాపింగ్‌కి వెళ్ళినట్టు, సినిమాకి పోయి పక్కనే కూర్చున్నట్లు, హోటల్లో ఎదురెదురుగా కూర్చుని టిఫిన్‌చేస్తున్నట్లు వూహించుకుని రాజు తీవ్రంగా అప్‌సెట్ అయిపోతోంది.

రాజు అంటే సీతారామారావుకి చాలా బెరుకు. అతను చిన్నప్పట్నుంచీ ప్రయివేటు మాష్టరన్నా, పోలీసు, టీకాల

ఇనస్పెక్టరు, కాలేజి ప్రిన్సిపాల్, దీపావళి టపాకాయలన్నా అపరిమితమైన భయం. రైలు ఇంజన్ కూత వింటే జనగణమనకి లేచి నిలబడినట్లు లేచి నిలబడి చెవులు మూసుకుంటాడు. అతనికి గట్టిగా మాట్లాడే వాళ్ళన్నా, పోట్లాటలన్నా, జంతికలూ చేగోడీలన్నా విసుగు. సిటీబస్సు హారన్లూ, రిక్షావాళ్ళ గంటలూ లారీల రొద, మోటారుసైకిలు చప్పుళ్ళూ జనం అరుపులూ భరించలేక పెద్ద పెద్ద రోడ్లను వదిలేసి సందుల్లోంచి వెళ్తాడు. సినిమాల్లో సహజంగా వుండే రేపుసీను వచ్చినపుడు బయటికి వెళ్ళిపోయి డాన్సో పాటో రాగానే తిరిగివచ్చి సీట్లో కూర్చుంటాడు. రాజుకి స్టంట్లూ ఫైటింగ్ సీన్లూ చాలా యిష్టం.

రాజేశ్వరి సీతారామారావుని సీతా అని పిలుస్తుంది. అతనామెను రాజూ అని పిలుస్తాడు. అలా పిలిపించుకోవడం ఆమెకిష్టం. రాజేశ్వరి కస్తూరిబా కాలేజిలో ఇంగ్లీషు లెక్చరర్. సీతారామారావు రైల్వేలో అసిస్టెంట్ ఎకవుంట్స్ ఆఫీసర్. అతడు అయిదడుగుల మూడున్నర అంగుళాలుంటే ఆవిడ అయిదూ అయిదున్నర వుంటుంది. ఆపైన హైహీల్స్. ముదురు రంగులు కడుతుంది. జడ చాలా పెద్దది కొరడాలా. ఆమె నేత్రాలు అమ్మవారి కళ్ళలా విశాలంగానూ తీక్షణంగానూ వుంటాయి. సీతారామారావుకి చాలా కోపంవచ్చినపుడు 'రాజూ నువ్వు నా ప్రాణానికి డ్రిల్లుమేష్టారి వోయ్' అని విసుక్కుంటాడు.

'ఈ ఆడాళ్ళు లేకపోతే మనం ఎంత సుఖంగా వుందుమో! అన్నిటికీ మేనర్స్ మేనర్సని మన ప్రాణాలు తోడేస్తారు–' అని మేనర్సూ మర్యాదయూ అక్కర్లేని ప్రపంచాన్ని వూహించుకుని మురిసిపోతూ వుంటాడు. ఎవరేనా వచ్చినపుడు లేచి నిలబడడం, నవ్వడం, చేతులు జోడించడం, గేటుదాకా వెళ్ళడం, స్టేషన్కి వెళ్ళి రైలెక్కించి రావడం, నమస్కారాలు పెట్టడం, ఆస్పత్రులకు వెళ్ళి రోగుల్ని చూడటం, పోయినవారి బంధువుల్ని పరామర్శించిరావడం, పిక్నిక్కులకు వెళ్ళి పేకాడటం, పాటలు పాడడం, ఎగ్జిబిషన్లో నిలబడి బజ్జీలు, అప్పడాలు తినడం, పోలింగ్ రోజున వెళ్ళి ఓటు వేసిరావడం, టైలరు దగ్గరకెళ్ళి కొల్త నివ్వడం, బ్యాంకుకు వెళ్ళి చెక్కు మార్చుకోడం, ఆగస్ట్ 15న రేడియో వినడం, మీటింగులకు వెళ్ళి ఉపన్యాసాలు వినడం, దినపత్రికలలో సంపాదకీయాలు చదవడం యిలా చాలా సంగతులు అతనికి సరిపడవు. అతనికి చదరంగం కొంచెమూ వచ్చు. చాలా సార్లు 'టీ' త్రాగడం, లైబ్రరీ నుంచి పుస్తకాలు తెచ్చుకుని తెగ చదవడం, తెల్ల దుప్పటి వేసిన మంచంమీద ఒక్కడూ పడుకుని ఆలోచిస్తూ ఆవలిస్తూ, ఒళ్ళు విరుచుకుంటూ దొర్లుతూ గడపడం

యిష్టం. కిటికీరెక్క తెరవగానే హోరు గాలి మొహంమీద కొట్టినట్లు రాజు కాపరానికి రాగానే కరెక్యులం, జీవిత సరళి, యిష్టానిష్టాలు అన్నీ దెబ్బతిన్నాయి. అతని కోటగోడలు పగుళ్ళువారి బీటలు తీసి అందులోంచి పిచ్చి మొక్కలు వస్తున్నట్లతనికి అనిపించ సాగింది. అంగుళంఅంగుళం పైకివస్తున్న నీటిలో అతను మునిగిపోతున్నట్లు ఫీలవసాగాడు. బలమైన ఏ శక్తినీ అడ్డుకోలేకపోవడం అతని బలహీనత.

అతనికి చాలా కాలంనుంచి వుంది ఓ కోరిక_ పెళ్ళాంచేత వీపు తోమించుకోవాలని. రాజుని ఆ కోరిక ఎలా అడిగి తీర్చుకోవాలో అతనికి తెలీదు. తనంతట తాను గ్రహించి ఎలాగో ఓలాగ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు తను ముచ్చటపడే ఆ సరదా రాజు తీరుస్తుందని అతను వూహించుకుని వుబ్బి తబ్బిబ్బవుతూ వుంటాడు. తీరా ఆమె ఎదురవగానే 'ఛా యిటువంటి కోరిక కోరడం మేవిటీ? ఆవిడ ఏమనుకుంటుందో' నని బెంగపడిపోతాడు. పెళ్ళయిన కొత్తలో పుట్టిన యీ కోరిక చదువుదామని తెచ్చి చదవని పుస్తకం వూరించినట్లు వూరిస్తూ వుందే కాని తీరలేదు. ఇది గుర్తుకువచ్చినపుడల్లా తను బలిచక్రవర్తిలా అట్టడుక్కి కుంగిపోతున్నట్లు ఫీలయ్యేవాడు. ఆ కోరిక మాత్రం వామనుళ్ళా 'ఇంతింతై వటుడంతయై' అన్నట్లు సమస్తాకాశాన్నీ ఆక్రమించుకుంటోంది. బాత్రూంలోకి వెళ్ళి వెళ్ళగానే అతనికా చాదస్తం తెలియకుండా ఆవహిస్తుంది. బాయిలర్లో కాచిన నీళ్ళన్నీ పోసేసుకుంటాడు. అలా పరధ్యానంగా ఆలోచిస్తూ ఆవిడ దివి నుంచి దిగివచ్చిన దేవకన్యలా హఠాత్తుగా అవతరిస్తుందేమోనని వూహిస్తూ తోమిన చోటే తోముతూ సబ్బు అరగదీస్తూ ఎప్పటికీ వెవిలి యివతలకు రాడు. 'మరీ అంత చాదస్తమయితే ఎలాగండీ' అని రాజు విసుక్కుని కేకవేసేదాక అతను రాలేడు. మళ్ళీ మర్నాటి దాకా ఆ కోరికను బాత్రూంలోనే వదిలేసి, తడి ఒంటితో భార్యను తనివితీరా కౌగలించుకోవడం మర్నాటికి వాయిదావేసి టిఫినుకి కూర్చుంటాడు. డ్రెస్ చేసుకున్నాక టిఫిన్ చేయాలని రాజు వాదన రోజూ. 'టిఫిన్ చేయడానికి కూడా టై కట్టి సూటేసుకోవాలా రాజూ' అని దీనంగా అడుగుతాడు. రాజు నవ్వదు. డ్రిల్లు మేష్టారిలా అది అంతేనంటుంది.

మరో చమత్కారం_

రాజు ఎప్పుడూ సీరియస్ మూడ్లో వున్నట్లు సీతారామారావుకి అనుమానం. తను డ్రెస్ చేసుకునేప్పుడు ఆ గదిలోకి ఆమె యథాలాపంగా వస్తే 'ప్లీజ్ రాజూ' అని గెటవుట్ అనకుండా వెళ్ళిపొమ్మని కళ్ళతో అభ్యర్థించి మరీ సిగ్గుపడిపోతాడు.

తన కవసరమై ఆమె చీర కట్టుకునేప్పుడు ఆ గదిలోకి వెళ్తే నాలిక్కరుచు

కుని 'సారీ రాజూ' అని క్షమాపణ చెప్పేస్తూ తప్పుచేసినవాడిలా యివతలకు పరిగెత్తుకు వచ్చేస్తాడు. రాజు తల ఓరగాపెట్టి 'సిల్లీ' అని నవ్వుకుంటుంది.

ఒక రకంగా చూస్తే ఈ జంట 'నాట్ మేడ్ ఫర్ యీచ్ అదర్'లా అనుకోవచ్చు.సీతారామారావుకి చిన్నచిన్న దురలవాట్లున్నాయి. ఉత్తరాలు చదివేక చింపి ముక్కలు కింద పారవేస్తాడు. సోఫా మీద కూర్చున్నప్పుడు కాళ్ళు మీద పెట్టుకు ఖాసింపట్టు వేసుకు కూర్చుంటాడు. ప్రతి శుక్రవారం తలకు ఆముదం రాసుకుని అండర్ వేర్‌తో పచార్లుచేస్తాడు ఉదయపు ఎండలో. నీళ్ళతో వున్న సోప్‌బాక్స్‌ని నేలమీదనే వుంచి నిలబడి తలస్నానం చేస్తాడు. తడి తువ్వాళ్ళను మంచంమీద విసిరేస్తాడు. మాసిన షర్టును లుంగీలను డ్రాయింగ్‌రూంలో కుర్చీలమీద సోఫా మీద వదిలేస్తాడు. కాలి జోళ్ళను ముందుగదిలో విప్పి లోపలకు రాకుండా నేరుగా పడగ్గదిలోకి వచ్చి మంచంకింద వొదిలేస్తాడు. సూట్‌కేస్ తెరిస్తే మూత వేయకుండా వదిలేస్తాడు. కాఫీ తాగాక ఎంగిలి కప్పుల్ని బీరువా మీదో మంచం క్రిందో కిటికీలోనో మారుమూలల్లో దాచినట్లు వుంచేస్తాడు. మాసిన చేతిరుమాళ్ళను పుస్తకాల వెనకో డ్రాయర్ సొరుగులోనో దిండుక్రిందో పెడతాడు. మరొక విశేషం ఏమంటే ప్రతిరోజూ అతనికి డబ్బులు పోతాయ్. కంగారుపడి వెతుకుతాడు కనిపించవు. నోటు మార్చగానే చిల్లర నోట్లను చదువుతున్న పుస్తకం లోనో వారపత్రికలోనో రైల్వే టైం టేబిలులోనే పెట్టేస్తాడు. మర్చిపోతాడు. అవన్నీ పురావస్తు శిథిలాల్ని తవ్వి వెలికి తీయ్యడంలా రాజుకి ఓ తలనొప్పి. పైగా అతను జేబునిండా పాత సినిమా టికెట్లు, ప్రోగ్రాం కాగితాలు, ఎవరెవరో యిచ్చిన విజిటింగ్ కార్డులు, స్లిప్పులు, రకరకాల రశీదులు, ఎలక్ట్రిక్ బిల్లులు, లాండ్రీ చీటీలు వాటి మధ్య వెయింగ్ మిషన్‌మీద తూకం చూసుకున్నపుడు వచ్చే టికెట్టు ముక్కలు భద్రంగా దాచుకుని తిరుగుతాడని రాజుకి కోపం. ఓసారి సీతారామారావు తూకం చూసుకుంటే వచ్చిన కార్డు వెనకాల 'మీరు స్త్రీ అయితే ఆదర్శ గృహిణి అవుతారు. మనసు కోమలం. మాట మెత్తన' అని వచ్చింది. రాజు అక్కడికక్కడే పడి పడి విరగబడి నవ్వింది. 'ఎందుకలా నవ్వుతావు- నీకంత సరదాగా వుందా?' అని చిన్న చిరాకు ప్రదర్శించాడు. అతను ఉడుక్కున్న కొద్దీ దాటిపోడుగునా 'సీతా మై డార్లింగ్' అనిరాజు తెగ వెక్కిరించింది. ఆమె అంత అల్లరిచేయగలదని అతననుకోలేదు. చేతులు గట్టిగా నొక్కి చిరునవ్వు నవ్వి తల దించుకున్నాడు.

ఓ రాత్రి ఆమె ఎక్కడో లోపల

పనిచేసుకుంటుంది. హఠాత్తుగా కరెంట్ పోయింది. అప్పుడు సీతారామారావు గదిలో డబల్‌కాట్ మీద ఖాంసింపట్టు వేసుకుని కూర్చుని ఏమేమో ఆలోచించు కుంటున్నాడు.

సడన్‌గా రాజుకి 'మొక్కజొన్న తోటలో, ముసిరిన చీకట్లలో' అనే పాట ఎక్కడ్నుంచో చీకట్లో గాలిలో తేల్తూ వచ్చి పలకరించింది. ఎవరు పాడుతున్నారబ్బా అని విస్తుపోయింది. అప్పటికప్పుడు గజ్జెలుకట్టుకుని నృత్యం చేయాలని రాజు మనసు ఉరకలువేసింది. పాట పూర్తవగానే పరిగెత్తుకెళ్ళి రాజును గట్టిగా వాటేసుకుని ముద్దుల్తో ముంచె త్తింది. సీతారామారావు ఉక్కిరిబిక్కి రయాడు.

'పాడింది మీరేనా ?'

'అదంతా నీ భ్రమ'

'యూ సిల్లీ'

సీతారామారావు సిగ్గుపడిపోయాడు.

'మరో పాట పాడరూ ?'

'ఏం పాట ?'

'మీ కొచ్చింది'

'నువ్విలా వూపిరి సలపకుండా చేస్తే ఎలా ?'

'అయితే నే నిక్కడ్నుంచి వెళ్ళి పోనా'

'వూ'

రాజు అతన్ని వదిలేసి తలుపువెనక్కి వెళ్ళి నిలబడింది. అప్పుడామెకు 'నీపాట నా నోట పలకాలి చిలకా' వినిపించింది. రాజు నిలువెల్లా పరవశించిపోయింది. 'అహ్హా! కరెంటుకోత ఎంత మధురం?' అనుకుని మురిసింది. అడక్కుండానే మరో పాట అందుకున్నాడు_ 'అపలేనే ఎంకి యీ పడవ యిసురు, పాడతానే యెంకి పదములీ రొదలో' పాటమధ్యలో కరెంటు వచ్చేసింది. అతను ఆపేశాడు.

'ఎప్పుడూ పాడారు కారేం?' అని కోపంగా చూస్తూ అలిగినట్లు అడిగింది.

'నాకు సిగ్గు రాజూ' అని తల దించు కున్నాడు. 'నాకో భర్త నిమ్మంటే నాకో పెళ్ళానిచ్చావేమిటి దేవుడా'అని ఆకాశం కేసి చేతులెత్తి నమస్కారం చేసింది.

చాలామంది సామాన్య స్త్రీలకు మల్లె రాజుకో అలవాటు. చదువుతూ చదువుతూ నేలమీదే ఓ పక్కకు ఒరిగి నిద్ర పోతుంది. పగలయినా రాత్రయినా పడు కునేందుకు వేరే ప్రయత్నమేమీ లేకుండా అలా ఎక్కడపడితే అక్కడ కటిక నేల మీద గాఢంగా నిద్రలోకి వెళ్ళిపోతుంది. తెల్లారి చూసుకునేసరికి ఆవిడ హంస తూలికాతల్పంమీద శయనించిన రాకు మారిలా మంచంమీద పర్యాంకంగా విశ్రమించి వుంటుంది.

'నే నిక్కడి కెలా వచ్చానబ్బా?' అని కళ్ళు నులుముకుంటూ అడుగుతుంది.

'దేవతలు' అంటాడతను నవ్వుతూ.

'దేవతల కిదే పని ?'

అతను ప్రతి రాత్రీ తన్ను పొదివి

పట్టుకుని పూలగంపలా ఎత్తి మంచం మీద పండుకోబెట్టడం తలుచుకుంటే ఆమెకు తనువంతా పులకరించి మనసు మూర్ఛిల్లుతుంది. ఎంత ప్రేమ? ఎంత జాగ్రత్త?

కరంటుపోయి పాటలు పాడిన రాత్రి తను నేలమీద పరుచుకున్న పాటలా పవ్వళించినపుడు తెలవారుజామున లేచి చూసేసరికి అతను కూడా పాటకు పల్లవిలా పెనవేసుకుని తన పవిటచాటున మబ్బుల్లో చందమామలా దాక్కున్నాడు. అతనికేం కావాలో తనకు తెలీదు. ఏమిస్తే సరిపోతుంది? చిన్నప్పుడెప్పుడో విన్న పాత పాట 'పాలకడలి శయన రారా' సన్నగా గుర్తుకొస్తోంది. రాజు కెందుకో వెచ్చటి కన్నీటి ....బుగ్గలమీంచి జారి జారి నల్లపూసల్ని తడుపుతోంది. జుట్టు లోకి చేతులు పోనిచ్చి తల గుండెలకు గట్టిగా అదుముకుంది.

ఉదయం లేస్తూనే 'నాకో కలొచ్చింది తెలుసా రాజూ' అన్నాడు.

'చెప్పండి సీతా' అంది గోముగా.

'ఆంజనేయులవారు నామీద కురికి జుట్టుపట్టుకు లాగి నా ముక్కు కొరికేసారు'

'పుష్పూ— అయితే మెళుకునేనన్న మాట'

'లేదు. సరస్వత్తోడు. నాకలా కలొచ్చింది రాజూ'

'వస్తాయ్ వస్తాయ్ కల్లోకి కోతులూ కొండముచ్చులూ—'

'నీ:ం—నీమీదొట్టు'

'ఒట్లకేంలెండి. ఒట్టు తీసి గట్టున పెట్టండి.'

'కోపమా'

'నాకూ కలొచ్చింది లెండి'

'చెప్పు చెప్పు'

'చెప్పు కాదులెండి కలే—'

'ఎంచక్కని కలొచ్చి వుంటుంది.'

'అంత చక్కని కలేం కాదులెండి. శ్రీకృష్ణమూర్తి కల్లో కొచ్చాడు'

'వాడా? మీ మేనత్త కొడుకా?'

'మేనత్త కొడుకక్కాదు లెండి. అత్త కొడుకే—'

'మురళి వాయిస్తున్నాడా?'

'అయితే చెప్పను'

'ఎందుకంత కోపం? నీ కల్లో కెవడో వస్తే నాకేం భయం?'

'దేవుళ్ళని వాడూ వీడూ అనకండి, కళ్ళు పోతాయ్'

'సరే ఆ దేవుడొచ్చి—'

'కోరుకోమన్నాడు?'

'ఏ వడిగావూ? ఇంక్రిమెంటా? ప్రమోషనా?'

'ప్రమోషనే?'

'నీకా? నాకా?'

'ఇద్దరికీ—'

'ఇద్దరికీ ఎల్లాయిస్తాడబ్బా! ఇస్తే నీకే యిస్తాడు. లేడీస్ ఫస్ట్.'

'చెప్పుకోండి' .

'నాకు క్విజ్ పెట్టకు. తెలుసుగా ఓడి పోతానని_'

'తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్టి గావించి....' రాజుకిలకిలా నవ్వింది. సీతా రామారావు పట్టలేని ఆశ్చర్యంతో

'నాలుగూ వేదాల గొలుసులమరించీ_'

రాజు ముఖం చేత్తో కప్పుకుని అక్కడి నుంచి పారిపోతుండగా అతను చెంగు పట్టుకు లాగాడు. ఆవిడ బొంగరంలా తిరిగింది. అది వస్త్రాపహరణం సీన య్యేదే కాని సరిగ్గా అదే సమయానికి భీమశంకరంగారు లోపలికొచ్చి రిక్షా వాడ్ని బెడ్డింగూ గట్రా దింపమని 'ఒరేయ్ అయిదు రూపాయలకి చిల్లరుందా' అని గావుకేక పెట్టాడు.

పక్కలో నాటుబాంబు పేల్చినంత చప్పుడయేసరికి రసపట్టరమైన సీనులో డైరెక్టర్ కట్ చెప్పగానే హీరో హీరో యిన్లు విడిపోయినట్లు రాజూ సీతారామా రావులు చెరొకరూ చెరో వైపుకి సర్దు కున్నారు.

'రండి రండి నాన్నారూ' అని సీతా రామారావు చెప్పాపెట్టకుండా ఫిరంగి గుండు పేల్చినట్టు వూడిపడిన తండ్రిని చూసి గాబరాపడి చేతులు కట్టుకు నిలబడి పోయాడు ఉత్సవ విగ్రహంలా.

భీమశంకరంగారు 'చిల్లరుందా అని అడుగుతున్నాను' అన్నారు గట్టిగా.

ఈలోగా రాజు లోపల్నుంచి చిల్లర తెచ్చి మావగారి చేతికిచ్చి ఆయనివ్వ బోయిన నోటును 'వుంచండి' అనివచ్చి భర్త వెనక నిలబడి మోచేతిమీద గిల్లింది. అతను వెళ్ళి సామాన్లు లోపలకు తెచ్చిపెట్టి_

'కాఫీ తాగి స్నానం చేస్తారా? స్నానం చేసి కాఫీ తాగుతారా?' అని అడిగాడు.

'కాఫీ తాగి గడ్డం చేసుకుంటాను' అన్నారాయన. ఇంతలో గుమ్మం ముందు పడ్డ పేపరును తెచ్చి తండ్రికిచ్చి క్షవర సామాగ్రి సిద్ధంచేయడంలో నిమగ్ను డయాడు పుత్రరత్నం.

కోడలు వుడుకుడుకు కాఫీ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టింది.

'తెనాలి రామలింగడి పిల్లిలాంటి వాడ్నమ్మా నేను. చురుక్కున కాలే కాఫీ తాగతాను. వెనకటి కోసారి....!' అని ఓ హరికథ ఎత్తుకున్నారు ప్రిన్సిపాల్ ఆఫ్ ట్యుటోరియల్ కాలేజ్ ఇన్ ఆంధ్రా సర్దార్ భీమశంకరం.

సర్దార్ అనే బిరుదు ఆయనకు పూర్వం కుస్తీ పోటీల్లో వచ్చింది. బియ్యే ప్యాసయి ఉద్యోగం లేకుండా ఖాళీగా వున్న రోజుల్లో ఏమీ తోచక వొళ్ళు పెంచుదామని తాలింఖానాలో చేరాడు. అక్కడ ఉస్తాద్ అల్లీఖాన్ శిష్యరికం చేసి కుస్తీపోటీల్లో పాల్గొని వరసగా గెలిచినపుడు సర్దార్ భీమశంకరం అని అంతా అభిమానంగా పిల్చారు. ఆ

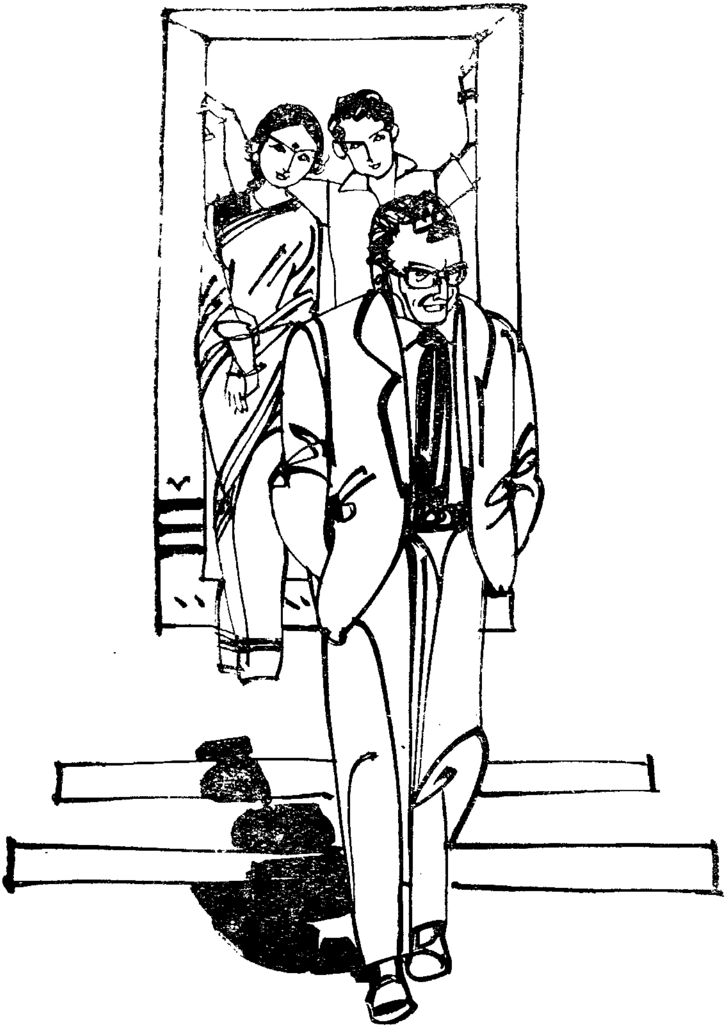

తర్వాత ఓ పెద్దమనిషి బియ్యే ప్యాసయి నీకీ కుస్తీపోటీ లేవిటి, ఓ ట్యుటోరియల్ కాలేజీ పెట్టుకో పిల్లనిస్తానని సలహా యిచ్చాడు. తరవాత భీమశంకరం ట్యుటోరియల్ కాలేజీ స్థాపించి 'పెళ్ళి చేసుకుని' అన్నట్లు చల్లగా హాయిగా గడిపేశాడు. అయితే సర్దార్ భీమశంకరం గారికి చిల్లర సరదా లుండటంవలన ఆయనకు సరదాల భీమశంకరంగారని కూడా పేరొచ్చింది. రోజూ డబ్బెట్టి పేకాడాల్సిందే. సూర్యుడు యిలా గ్రుంకేసరికి సోడాకాయి పేలాల్సిందే,

మందుసీసా కార్కు తేవాలి, గ్లాసు నిండాలి. మాంచి సుష్టుగా భోంచేసి నిద్ర రోతారు. ఇప్పుడు చల్లారిన కాఫీ తాగుతూ గడ్డంచేసుకుంటూ 'ఆంధ్రమంత్రివర్గం విస్తరణ, రైల్వే మంత్రి రాజీనామా, అధ్యక్ష పరిపాలన గురించిన మీమాంస, బోటు ప్రమాదా'ల గురించి విట్లు విసు రుతున్నప్పటికీ ఆయన ఎటువంటి పరిస్థితి లోనూ షేవింగ్ మానరు. గత నలభై ఏళ్ళు ప్రతి రోజూ ఉదయం ఆయన విధిగా ఆయన గడ్డం చేసితీరాల్సిందే. పాత ఫొటోలో ప్రకారం పూర్వం ఆయనకు కృష్ణశాస్త్రిగారి కున్నంత గిర జాల జుట్టుండేది ప్లస్ బుర్రమీసాలు. తండ్రి పోయాక వాట్ని తీసేసారు. ఆ తర్వాత తల్లి గతించేనాటికి జుట్టు కాస్త వూడిపోయి తలంతా రాగిసిబ్బిలా తయా రయింది. ఒకప్పుడు చాలా చిన్నప్పుడు సర్వీపెట్టులా వుండే మనిషి చింత మానులా అయాడు. ఒక్కడే కొడుకు. భార్య పోయాక అదుపులేక చీకటిపడితే దేవదాసే—

తండ్రి తన అలవాట్లకు బానిస. ఎక్కడికీ కదలడు. అలాటిది ఎందుకు వచ్చాడాఅని సీతారామారావుకి అనుమానం వచ్చింది. అతనికి తండ్రంటే చాలా భయం. పేకాడ్డం కూడా చేతకాని కొడుకుని చూస్తే అతనికి చిరాకు. పరమ అర్భకుడని జాలి. అందుకే గడ్డం చేసు కుంటూ—

'వీడు తిన్నగా వుంటున్నాడా అమ్మా?'

సీతారామారావు కళ్ళతో రాజుని బతి మాలుతున్నాడు.

'కాస్త నయం'

'ఏరా' అని తీక్షణంగా చూసి 'మీ అమ్మ నిన్నిలా పెంచింది. ఫుట్‌బాల్ ఆడ మంటే కాళ్ళు విరుగుతాయని, వాలీబాల్ ఆడితే చేతులు నొప్పులెడతాయనీ, బ్యాట్ మింటన్ ఆడితే ఆయాసం వస్తుందనీ ఎప్పుడూ వెధవ చదువు, వీడొక్తి పుస్త కాల పురుగు. మగాడన్నవాడు కరేజి యస్‌గా వుండాలి. లైఫ్‌ని ఛాలెంజిగా తీసుకోవాలి. ఉత్తమ చదువులవల్ల ఏవీ లాభంలేదు. తెలుస్తోందా?' అని వురిమి నట్లు చూశారు.

భోజనాలయాక కాస్సేపు పేకాడదాం అని పార్టనర్లెవరూ లేకపోయేసరికి కొడుకునీ కోడల్నీ కూర్చోపెడున్నారు. కట్ జోకర్ ఆట. సీతారామారావన్నీ తప్పు లాడేశాడు. భీమశంకరంగారు కొడుకుని చడామడా తిట్టి 'దాన్ని చూసి' చిన్నపిల్ల దాన్ని చూసి నేర్చుకోరా' అని ముక్కల్ని నేలకేసి కొట్టి, మళ్ళీ ఎత్తు కుని విసుక్కుంటూ ఆడి యిద్దరూ కపుంట్లిచ్చేశారు. రాజుకి మూడువందలు దాకా వచ్చింది. ఆమెకు చాలా సంతో షంగా వుంది. సీతారామారావు ముఖం ముడుచుకున్నాడు. తండ్రి తన మనసులో ఏదో పెట్టుకుని ఈ పేకాట పేరెట్టి తిడుతున్నా డనుకున్నాడు. కాని రాజే

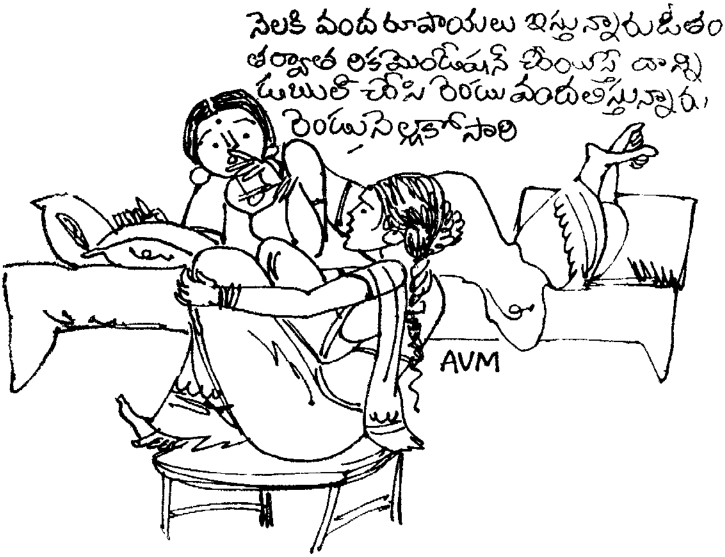

శ్వరిని ఎందుకు పొడుగుతున్నాడో మాత్రం అర్థంకాలేదు. ఆమె కన్నీ ఛీర్స్! అన్నీ మెడల్స్! ఆఫీసరుద్యోగం చేస్తున్న కొడుకని కూడా కొంచెం గౌరవంలేదు' అనుకున్నాడు. మధ్యాహ్నం రాజు వేడివేడి పెసరట్లువేసి ఫలహారం పెట్టింది. పెసరట్లు అడిగి అడిగి వేయించుకుని తిన్నాడు తండ్రి. పెసరట్టుకు వంద చొప్పున అయిదు పెసరట్లకూ కోడలికి అయిదు వందలిచ్చి దాచుకోమన్నాడు. మొహమాట పడి వద్దనబోతే తిట్టినంత హడావిడి చేశాడు. తన తండ్రి మనసుకు ఎక్కడో ఏదో గాయం తగిలింది. అది ఏమిటో సీతా రామారావుకి అర్థంకాలేదు. ఆయన ఏమన్నా ఏంచేసినా అడ్డుచెప్పవద్దని రాజు సంజ్ఞలు చేసింది.

ఎవరో ఓల్డు ఫ్రెండ్‌ని కలుస్తానని టక్‌చేసుకుని సూటేసుకుని భీమశంకరం గారు యిద్దరికేసి కాస్సేపు తీక్షణంగా కాస్సేపు ఆపేక్షగా చూసి దగ్గరకు వచ్చి కొడుకు వీపుమీద తట్టి కోడలి తల నిమిరి సడెన్గా కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు. రాజు బిత్తరపోయింది. తండ్రినిచూసి సీతా రామారావు ఏడ్చేశాడు.

భీమశంకరంగారు 'డోంట్ వెయిట్ ఫర్ మి' అని ఆటోని పిలిచి వచ్చినంత హడావిడిగా వెళ్ళిపోయాడు. రాజేశ్వరీ సీతారామారావూ రాత్రంతా ముసలాయన కోసం ఎదురుచూస్తూనే వున్నారు. ఆయన లగేజి కేసి ఆపేక్షగా చూస్తూ ఏమయ్యారోనని విలవిల్లాడారు.

ఆ మర్నాడు ఉదయం కూడా రాలేదు. మధ్యాహ్నం దాకా చూశారు. పెద్దాయన

ఎందుకలా కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుని వెళ్ళి పోయాడో అర్థంకాలేదు. మర్యాద లోపమూ:సదుపాయాలు జరగవని రాలేదా అని భయపడ్డారు. ఇద్దరూ ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడకుండా బిక్కమొహాలేసుకుని వున్నారు. అప్పుడో పెద్దమనిషి సన్నగా పొడుగ్గా జండా కొయ్యలా వున్నాయన కార్లో వచ్చి తన పేరు జగన్నాధవనీ, భీమశంకరం బెస్ట్ ఫ్రెండ్ నని చెప్పి— 'మీ నాన్నను రాత్రి విశాఖపట్నం పంపించేశాం' అని చల్లగా చెప్పాడు.

'ఏవిఁటేవిటన్నా'రిద్దరూ

'ఏమీ లేదు. మీరే కారణం?'

హడలిపోయా రిద్దరూ ఏవిటా అపరాధవని. జగన్నాధంగారు ఖరీదైన పొడుగు సిగరెట్ ముట్టించి— మీ నాన్న విశాఖపట్నంలో ఎవరితోనో పందెం వేశాట్ట— ముందు మనవడు కలిగితే నాకు వెయ్యివ్వాలి నువ్వు, నీకు కలిగితే నేనిస్తానని. మీ పెళ్ళి పందిట్లో కాసిన పందెం ఓడిపోయాడ్ట. ఆ రాత్రి ఎక్కువగా తాగేసి మనవడు పుట్టలేదని బెంగెట్టేసుకుని రైలెక్కాడ్ట. ఆ ఓడిపోయిన కోపంలో ఏవేవో ఆటవస్తువులూ, చంటిపిల్లలకి పనికొచ్చేవి తెగ కొని పేక్ చేయించి తెచ్చాడ్ట. వాట్ని చూసైనా మీకు బుద్ధి వస్తుందేమోనని. యు అర్నాట్ అప్ టు హిజ్ ఎక్స్పెక్టేషన్. అందుకని మళ్ళీ నిన్నల్లా ఎక్కువ మందు పుచ్చుకుని, 'తాగి కోడలు ముఖం చూడలేను. తాగక కొడుకు ముఖం చూడలేను' అని రైలెక్కేశాడు. దటీజ్ ది స్టోరీ. విష్ యూ బెస్టాఫ్ లక్' అని ఆయన కారెక్కి వెళ్ళిపోయాడు.

సీతారామారావూ రాజూ ఒకరి ముఖంలోకి ఒకరు చూసుకున్నారు. ఇద్దరూ ఒకేసారి ఆ పేకేజీలు విప్పారు. అది పిల్లల ప్రపంచం. పిల్లల్ని పెంచడానికి కావలసిన వస్తువులన్నీ వున్నాయి. పిచ్చిగా కొనేశాడు. తాత కావడంలో యింత మోజుందా?

సీతారామారావు రాజేశ్వరి భుజంమీద చేతులేసి 'రాజూ డాడీ చాలా ఓవర్ రియాక్ట్ అయాడు కదూ మనవడికోసం.'

రాజేశ్వరి మొట్టమొదటిసారి కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంది. అది విషాదమో ఆనందమో తెలియని స్థితి—

'టెలిగ్రాం యిద్దావండీ యిద్దరి పేర్లతో'

'ఏమని'

'బేబీ శంకరం వస్తున్నాడు బహుపరాక్—'

'కాదు బేబీ పార్వతి వస్తోంది పారాహుషార్'